Ліки зцілюють тіло, а книга – душу

Бібліо терапевт

№ 4 (67)
2020
(квітень)

Видається з 1 жовтня 2014 року

Бюлетень Наукової бібліотеки
Харківського національного медичного університету

1920 НАУКОВА БІБЛІОТЕКА 100-річчя 2020

Харків медичний

Инициатор создания службы скорой помощи в Харькове профессор И.Н. Оболенский

С. 5-7

Зміст

Наковій бібліотеці ХНМУ — 100 років

Бібліотека у 1920–1930-х роках: українізація *І. Киричок, Т. Костюкевич*.....С. 3-4

Харків медичний

Инициатор создания службы скорой помощи в Харькове

профессор И.Н. Оболенский *З. Петрова*.....С. 5-7

Читання зі смаком

Лікарі також люди *Р. Вороніна*.....С. 8-9

Україна: цікаво знати

Величний зміст маленького яйця *О. Борисова*.....С. 10-11

Натхнення

Оновлення домашнього декору *Р. Вороніна*.....С. 12

Фотопогляд

Весна на Шатиловке *И. Камлык*.....С. 13

Мій рідний край

Загадкове місце України — заказник «Кам’яне село» *В. Войтюк*.....С. 14

Хроніка подій

«Лиш пам'ять, лиш пам'ять усе пам’ятає» *В. Серпухова*.....С. 15

Анонси подій,

Вітання з днем народження .....С. 16

Науковій бібліотеці ХНМУ – 100 років!

Ірина Киричок

Тетяна Костюкевич

Бібліотека у 1920–1930-х роках: українізація

За часів панування Російської імперії в Україні прогресивна інтелігенція не раз намагалася повернути рідну мову до офіційного визнання — найгарнішу, мелодійну мову, яка витримала кілька століть поневірянь. Адже *Мова* нарівні з *Гербом* та *Прапором* являється найголовнішим засобом ідентифікації нації. Українська мова жила не тільки в домівках простого люду, її підтримували, любили й використовували відомі діячі нації — представники культури та просвіти.

Лютнева революція 1917 року призвела до підйому національного руху, була створена Українська Центральна Рада на чолі з М.С. Грушевським. Українська мова набула статусу державної. І хоча Центральна Рада протималась не довго, проте за два роки існування було зроблено чимало. Тільки за 1917 рік було відкрито 215 українських шкіл, з друку вийшло 717 назв книжок українською мовою, 106 україномовних періодичних видань. З 1918 року відкрилися національні українські театри, а в вишах з'явилися кафедри українознавства.

Впродовж 1917–1920-х років в Україні видано 11 466 назв книг українською мовою, серед них — 334 назви медичної літератури, значна частина — підручники для медичних закладів. Одними з перших видань стали словники П. Адаменка «*Медіцинський словничок. Матер'ял для української медіцинської термінології*» (Могилів на Поділлю, 1917) та *«Російсько-український словничок медичної термінології»*, складений О. Курило (Київ, 1918), який згодом був перероблений і вийшов за новою редакцією М. Галина під назвою *«Російсько-український медичний словник»* (Київ, 1920). У цей час багато медичних видань було присвячені актуальним для тих років темам — подоланню інфекційних захворювань та боротьбі з епідеміями [2].

У 1919 році після жорстоких боїв до влади прийшли більшовики. Щоб укріпити та стабілізувати свої відносини з корінним населенням, розробили і почали впроваджувати у життя програму політики коренізації. У квітні 1923 року XXII з'їзд РКП(б) оголосив коренізацію офіційним курсом партії у національному питанні. Це означало заміну російської мови національною, в першу чергу, в управлінні, освіті, культурі.

Політика українізації освіти торкнулася і Харківського медичного інституту (ХМІ) нині — ХНМУ). Серед архівних документів 1931 року знаходимо розпорядження Харківського Окружного Виконавчого Комітету від 31.08.1931 про точний облік службовців установи щодо знань української мови. Всім службовцям,

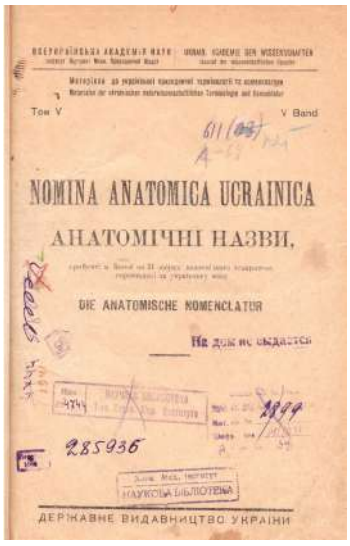

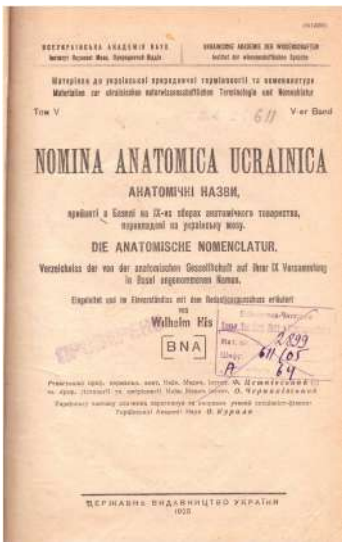

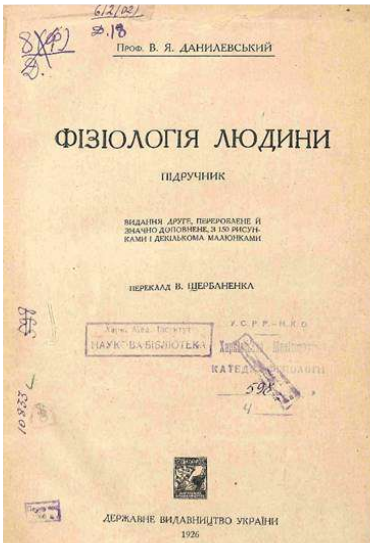

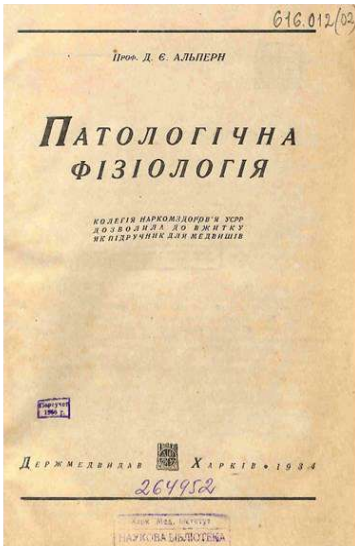

хто ще не опанував українську мову, пропонувалося вступити на державні курси українознавства або здати іспит екстерном. В розпорядженні наголошено й про те, що виконуючи свої обов'язки в установі, як поміж себе, так і з відвідувачами, співробітникам необхідно розмовляти українською мовою. Особи, що відмовлялися вступати на курси або не складали іспит екстерном, не маючи на те слушних причин, несли відповідальність.

Зазначені події, безумовно, вплинули й на роботу нашої бібліотеки. Її фонд починає активно поповнюватися україномовними підручниками. Щоб улаштувати заняття на підготовчих курсах ХМІ з 6 січня 1930 року, керівництво ХМІ пропонує бібліотеці закупити необхідну навчальну літературу українською мовою: ***«Геометрія»*** (Кисельова) — 20 шт.; ***«Українська мова: робоча книга»*** 2 ч. (Трохименко і Буйний) — 15 шт.; ***«Історія України»*** (Дорошенко) — 20 шт.; ***«Біологія»*** (Рижков і Фінкельштейн) — 20 шт.; ***«Зоологія»*** (Огнєв) — 20 шт. та ін.

Курсантам підготовчих курсів за наявності посвідчення деякі підручники видавали щодня з 6 до 9 години вечора для користування вдома.

У ці роки виходять українською мовою праці вчених нашого університету, які й досі ми зберігаємо у бібліотечному фонді як рід-кісні та цінні видання. Серед них:

- Воробйов В.П. ***«Анатомія людини»***, І ч. (1932);
- Палладін О.В. ***«Основи Живлення»*** (1926), ***«Фізіологічна Хемія»*** (1935);
- Пржевальський Б.Г. ***«Елементарний курс сучасної загальної хірургічної патології»*** (1930), ***«Хірургічна клінічна пропедевтика»*** (1932);
- Данилевський В.Я. ***«Фізіо-логія людини»*** (1926);
- *Компанєєць С.М. ***«Вушні хвороби»*** (1934);
- Компанєєць С.М., Трамбіцький Г.С. ***«Експертиза вушних захворювань»*** (1932);
- Альперн Д.О. ***«Патологічна фізіологія»*** (1934, 1938);
- Войташевський Я.Б. ***«Хірургія»*** (1936, 1938) та ін.

Отже, фонд бібліотеки поповнювався україномовними підручниками, тому розпорядженням по ХМІ від 16.04.1936 року: «*З метою дальшого зміцнення українізації викладання дирекція ХМІ пропонує зав. книгозбірнею тов. Калиті видавати студентам в першу чергу підручники українською мовою. Підручники російською мовою видавати лише в тих випадках, коли відповідного підручника українською мовою в книгозбірні немає, або є в дуже обмеженій кількості*»… [1].

На початку 1930-х років українізація пішла на спад, проте навіть десятиліття цього процесу принесло розквіт української літератури й мистецтва. І цей період часто називають добою культурного відродження в Україні.

За наступні десятиліття у Радянському Союзі література, зокрема — навчальна, виходила більшістю російською мовою і поповнювала фонди бібліотек.

З проголошенням у 1991 році Незалежної України й визнанням єдиної державної мови — української відновлено викладання нею в освітніх закладах, поступово відроджується й україномовне книговидання, в першу чергу — навчальної літератури; для медичних вишів з 2010 року створюються національні підручники й посібники. Сьогодні у фонді Наукової бібліотеки ХНМУ цих видань майже 200 назв, включаючи переклад англійською та російською мовами, у кількості 17,5 тисяч примірників, в тому числі й за авторством співробітників нашого університету, а загалом українською мовою — понад 228 тисяч примірників.

Використані джерела:

1. Архівні матеріали ХНМУ
2. Васьківська О. Політичні чинники формування тематики книжкових видань у роки визвольних змагань (1917–1920 рр.) / О. Васьківська // Вісник Книжкової палати. – 2017. – № 2. – С. 32–39.
3. Українізація [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://tinyurl.com/yd4htdjx

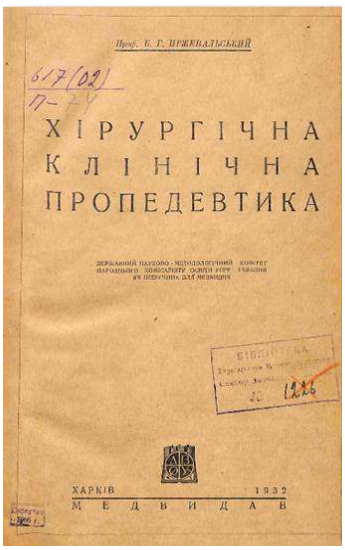

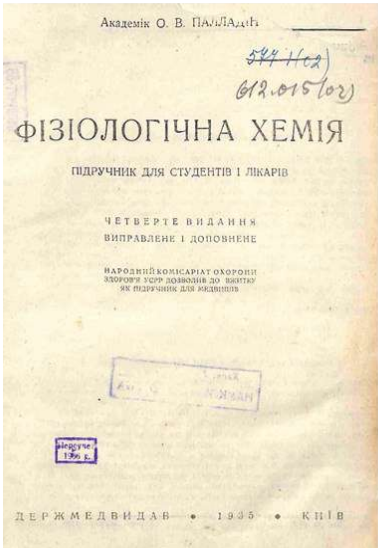

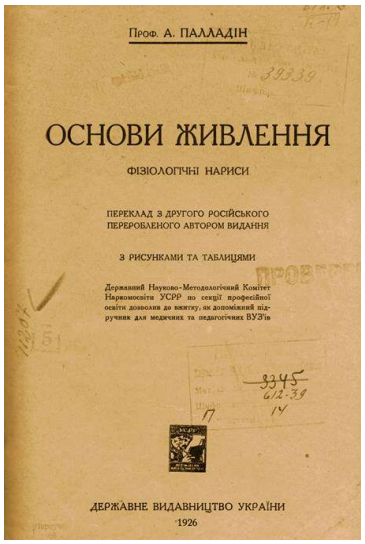

Зоя Петрова

До 28 квітня—Дня працівника швидкої допомоги

Инициатор создания службы скорой помощи в Харькове профессор И.Н. Оболенский

Есть люди неординарные, которые глубоко задумываются о своем предназначении на Земле. Они твердо убеждены, что общество, предоставляя им материальные и культурные блага, накладывает на них определенные обязанности, выполнять которые их заставляет высокое понимание нравственного долга. К такого рода людям относится харьковский профессор-медик Иван Николаевич Оболенский (1841–1920).

Сын преподавателя Тульского духовного училища, по совету отца поступил в семинарию, блестяще ее закончил и получил предложение поступить «на казенный кошт» в духовную академию. Но, избрав по зову сердца медицину как свою будущую профессию, отказался от лестного и выгодного предложения и поступил в Медико-хирургическую академию, чем обрек себя на голодные студенческие годы. Преодолевая жизненные неурядицы, он поставил перед собой цель досконально изучить основополагающие медицинские предметы. Это привело его в клинику С.П. Боткина, основоположника отечественной школы терапии, и в лабораторию М.М. Руднева, создателя петербургской патологоанатомической школы. Здесь он активно занялся научной работой, что позволило ему через год после окончания академии защитить докторскую диссертацию. Вскоре он был избран приват-доцентом и получил возможность отправиться в заграничную научную командировку.

Еще находясь в Европе, в 1871 году он был избран профессором Харьковского университета, в котором заслуженный профессор И.Н. Оболенский проработал более 30 лет, руководя кафедрами: общей патологии, частной патологии и терапии, госпитальной, затем факультетской терапии.

Нужно отметить, что И.Н. Оболенский был первым(!) руководителем кафедр общей патологии, а также госпитальной терапевтической клиники, что потребовало от него максимального приложения сил и энергии. Именно тогда проявился его талант организатора. Он много сделал для правильной постановки преподавания на своих кафедрах, что привлекло туда массу студентов и врачей. Сам с энтузиазмом, занимаясь в созданной им лаборатории научными исследованиями, профессор Оболенский выступил руководителем молодых ученых, подготовивших ряд докторских диссертаций и много научных статей.

И.Н. Оболенский был активным общественным деятелем не только в рамках университета, но и в городском масштабе. Во время русско-турецкой войны 1877–1878 гг. он заведовал терапевтическим отделением в лазарете Красного Креста. В 1889 г. был избран председателем попечительного совета Александровской больницы (ныне 1-я городская), занимал эту общественную должность 20 лет. Несколько четырехлетних сроков состоял гласным Харьковской городской думы. Был товарищем (заместителем) председателя Харьковского медицинского общества, председателем Харьковского отделения Красного Креста и др.

https://cutt.ly/Vyw8ejs

Учредитель Общества Скорой Помощи,
Председатель Правленія
проф. И. Н. Оболенскій.

Вершиной общественно полезной деятельности И.Н. Оболенского стало создание службы скорой помощи в Харькове. Горячо откликнувшись на насущную потребность времени, он выступил организатором этой службы. Организаторский талант, умение убеждать позволили профессору привлечь к реализации идеи скорой помощи влиятельных людей. 1 мая 1909 г. группа энтузиастов приняла решение об организации Общества скорой помощи. 4 мая 1909 г. уже был создан Комитет скорой помощи, куда вошли 12 человек. Место председателя было единодушно предоставлено И.Н. Оболенскому. В состав была включена и жена профессора Дарья Диевна Оболенская, ставшая единомышленницей мужа в этом начинании. Ей поручили организовать «Дамский комитет», который должен был участвовать в собирании средств, устраивая вечера, лотереи и др. На заседании, по инициативе И.Н. Оболенского, был проведен первый сбор пожертвований среди членов комитета. Было собрано 4 550 руб. Кроме того, супруги Оболенские внесли 3 000 руб. (Для оценки существенности вклада можно привести такие данные: корова тогда стоила 25-30 руб., а лошадь — до 60 руб. Так что пожертвование Оболенских по стоимости соответствовало стаду коров в 100 голов и даже больше).

Было создано Общество скорой помощи на паях. Для действительного члена взнос составлял 5 руб. в год, почетные члены вносили 100 руб. и более, пожертвовавшие крупные суммы или материальные ценности становились пожизненными членами. Харьковчане горячо поддержали идею скорой помощи: уже в первые годы число пожизненных членов достигло 35, среди них были промышленники, профессора, архимандрит, супруги Оболенские.

В ноябре 1909 г. был утвержден устав Общества скорой помощи. Основная цель, которую оно ставило перед собой, заключалась в предоставлении бесплатной скорой помощи на фабриках, заводах, улицах.

23 апреля 1910 г. в газете были опубликованы правила вызова кареты скорой помощи. Среди многих разъяснений выделяется отдельным значимым пунктом, что за оказанную помощь плата не взимается независимо от состоятельности пострадавшего.

25 апреля 1910 г. в 10 часов утра было проведено освящение карет скорой помощи. Торжественное открытие станции началось с выступления инициатора ее создания И.Н. Оболенского, который подчеркнул, что врач оказывает медицинскую помощь в полном объеме на месте происшествия, что особенно важно в критических случаях, угрожающих жизни пациента. В 12 часов 53 минуты раздался первый звонок с просьбой о помощи, и через 2 минуты карета выехала на вызов. Так началась в Харькове благородная гуманная деятельность службы скорой помощи, которая не прекращалась даже в годы гражданской войны и фашистской оккупации.

Вначале станция не имела собственного помещения, и ее приютила Александровская больница. Но уже осенью 1910 г. правление обсуждало вопрос о постройке собственного здания. Был приобретен земельный участок для возведения станции, ее проект бесплатно выполнил архитектор В.Е. Мороховец, произведенный в пожизненные члены.

К сбору необходимых средств подключился «Дамский комитет» под председательством Д.Д. Оболенской. Три года, начиная с 1910-го, в Харькове проводился «День лилового цветка», во время которого собирались деньги в пользу Общества скорой помощи.

Организаторы сбора средств стремились к тому, чтобы провести этот день по возможности торжественно, превратить его в общегородской праздник. Утром на улицах появились нарядные молодые женщины, добровольно принявшие на себя обязанности продавщиц «Лилового цветка». По улицам маленький ослик возил миниатюрный экипаж, наполненный лиловыми цветами. Продавались также «конфетки скорой помощи», полюбившиеся юным харьковчанам. «Лиловый цветок» раскупался охотно, им украшали наряды дам и петлицы мужских костюмов. Лиловым цветком гордились, ибо он означал, что его владелец внес посильный вклад в благородное дело. Результат проведения «Дня лилового цветка» был впечатляющим: так, в 1913 г. было собрано более 9 500 рублей.

На собранные средства весной 1912 г. было начато строительство станции скорой помощи по ул. Конторской, 41. Харьковская общественность настолько активно поддерживала Общество скорой помощи, что постройка здания станции велась без задержек, хотя на нее было истрачено 58 тыс. рублей. Успех и скорость строительства были обусловлены ещё и тем, что подрядчики и поставщики отпускали строительные материалы и проводили работы по минимальным ценам.

25 апреля 1914 г. состоялось торжественное открытие станции скорой помощи, одновременно была введена в действие вторая карета и начат амбулаторный прием в лечебнице при станции. В зале заседаний станции были вывешены портреты пожертвователей. Среди них самое почетное место было отведено портретам И.Н. и Д.Д. Оболенских. На одной из стен была укреплена мемориальная доска с именами почетных членов Общества.

Окрыленное впечатляющими успехами Общество скорой помощи решилось на постройку больницы на 200 коек и даже приобрело земельный участок, но начавшаяся Первая мировая война не позволила осуществить это намерение.

Судьба даровала И.Н. Оболенскому ещё 10 лет жизни (он умер в 1920 г.) после начала работы станции скорой помощи — наиболее значимого его деяния. Современники высоко ценили заслуги ученого, профессора, общественного деятеля, неизменно отдавая ему дань уважения и признательности.

Неизмеримо возросли материальные средства скорой помощи и оказываемая ею медицинская помощь населению более чем полуторамиллионного города Харькова. Но хочется, чтобы граждане (и не только нашего города) не забывали о людях, стоявших у истоков этой гуманной службы, и на их примере убедились, каких полезных результатов может достичь общество, объединенное единым порывом к созиданию.

Использованный источники:

Ковалевский П. И. Профессор Иван Николаевич Оболенский / П. И. Ковалевский // Труды Общества научной медицины и гигиены. – Харьков, 1900. – С. IX–XVI.

Петрова З. П. Оболенский Иван Николаевич / З. П. Петрова // Выдающиеся педагоги высшей школы г. Харькова. – Харьков, 1998. – С. 447–448.

Вехи развития и становления Харьковской станции скорой медицинской помощи / А. Е. Зайцев, В. Ф. Москаленко, М. Д. Пилипчук, В. С. Яворский, Н. П. Довбий. – Харьков, 2000. – 56 с.

Малая Л. Т. Оболенський Іван Миколайович / Л. Т. Малая, М. О. Клименко // Вчені Харківського державного медичного університету / за ред. акад. А. Я. Циганенка. – Харків, 2003. – С. 67–68.

Лесовой В. Н. Создатель службы скорой помощи в Харькове Иван Николаевич Оболенский / В. Н. Лесовой, З. П. Петрова // Universitates. – 2012. – № 1. – С. 76–82.

Лесовой В. Н. Иван Николаевич Оболенский – профессор Харьковского университета, ученый, общественный деятель / В. Н. Лесовой, З. П. Петрова // Бюллетень Национального научно-исследовательского института общественного здоровья имени Н. А. Семашко : научно-практический журнал / гл. ред. О. П. Щепин ; ред. кол.: С. Н. Черкасов, В. С. Олейникова. – Москва, 2016. – Вып. 2 (тематический). – С. 242–246.

Станція швидкої медичної допомоги, 1914 р.
місто Харків, вулиця Конторська, 41

Центр екстреної медичної допомоги та медицини катастроф (наш час)
місто Харків, вулиця Конторська, 41

Читання зі смаком

Регіна Вороніна

Лікарі також люди

Генрі Томас Марш

Як не сумно мені визнавати, лікарі не всесильні. Вони не мають змогу зробити диво – повністю вилікувати людину від усіх хвороб, незважаючи на їхню багаторічну та різнопрофільну підготовку. А ще мені дуже прикро чути від колишніх пацієнтів чи від їхніх родичів, хто був навіть на простій процедурі чи плановій операції – усі лікарі циніки, бездушні та не мають ані крихти людяності! Чи так це?

Подумаємо логічно. У кожного лікаря будь-якої спеціалізації за день може бути від 10 до 30 пацієнтів, і це тільки на прийомі! А скільки ще прохають консультації по телефону або знаходяться на амбулаторному і стаціонарному лікуванні, чи готуються до певних процедур? До чого ця арифметика… Поставте себе на місце такої людини: прийом найчастіше проходить не лише у розмовах про симптоматику хворого, уточнення про медикаментозні приписи, але й про психоемоційний стан пацієнта, що інколи жодного відношення до недугу немає. І після такого чи можна вважати недоречним, що лікарі намагаються захистити свою психіку від зовнішніх впливів?! Звісно ж, у рамках професійної етики. Це не прояв неповаги до пацієнта, це нормальний стан людини, котра бажає захисту від емоційних атак суспільства. Лише так лікарі можуть далі здійснювати свою роботу — рятувати життя!

Однак є деякі виключення… Інколи це трапляється несвідомо – лікар дуже сильно переймається долею одного хворого, коли його лікування триває досить довгий час. Вони вже перетинають ту межу у взаємовідносинах «лікар-пацієнт», вони переходять на рівень «людина-людина». А у такому ракурсі дуже важко не сприймати все відсторонено. Світило світової нейрохірургії Генрі Марш на власному прикладі показав, що навіть лікарів з багаторічним досвідом ніщо людське не оминає…

Марш Г. Гліобластома: найагресивніша пухлина головного мозку, що росте з позанервової тканини / Г. Марш // Історії про життя, смерть і нейрохірургію : збірка оповідань / Г. Марш ; пер. з англ. А. Мизака. – Львів : Вид-во Старого Лева, 2015. – С. 163-174.

Уривки з твору:

ГЛІОБЛАСТОМА

найагресивніша пухлина головного мозку, що росте з позанервової тканини

Я рідко стикаюсь зі смертю напряму, незважаючи на її постійну присутність у моїй роботі. Смерть стала дезінфікованою та відлюдною. Більшість моїх хворих, що помирають у госпіталі, мають фатальні черепно-мозкові травми або крововиливи. Вони поступають у комі і помирають у комі, побувши деякий час на апараті штучного дихання у спеціально відведеному приміщенні відділення інтенсивної терапії. Смерть приходить просто і тихо — тоді, коли констатують смерть мозку і апарат штучного дихання відключають. Немає передсмертних слів чи останніх вдихів, натиснути декілька кнопок — і апарат штучного дихання припиняє свою ритмічну роботу…

… Мої пацієнти з невиліковними пухлинами головного мозку помирають удома чи в хоспісі, або у своїй місцевій лікарні. Дуже рідко хтось із них помирає, ще перебуваючи у госпіталі, та

й тоді вони у комі, тобто помирають через те, що помирає їхній мозок. Якщо і є розмови про смерть чи вмирання, то вони відбуваються з родичами, а не у вічі, але часом мені не вдається цього уникнути.

… Як лікар приймального відділення (моя наступна посада після першого року роботи палатним лікарем та стажування з хірургії) я бачив смерть в її найбільш драматичних і жорстоких проявах. Пам'ятаю, як усю ніч намагався і не зміг врятувати чоловіка, що жахливо страждав, і при повній притомності, дивлячись мені просто у вічі, до смерті стік кров'ю зі стравохідних вен. Я бачив смерть від кульових поранень, автокатастроф, уражень електричним струмом, серцевих нападів, астми, всіх видів раку, часом досить відразних…

… Я пам'ятаю Девіда дуже добре. Вперше я оперував його дванадцять років тому, видаливши пухлину правої скроневої долі, яка називалась високодиференційованою астроцитомою. Ці пухлини ростуть з самої мозкової тканини, спочатку дуже повільно, викликаючи лише поодинокі судомні напади, але згодом перероджуються на злоякісні і стають «низькодиференційованими», що називаються гліобластомами і є невиліковними. На це може піти багато років, і ніколи неможливо передбачити, як довго проживе кожний окремо взятий пацієнт. Деяких пацієнтів з малими пухлинами можна вилікувати хірургічним шляхом. Більшість пацієнтів — це молоді люди, які мають навчитись жити з вироком повільної смерті.

Таким пацієнтам особливо складно пояснити їхній діагноз. Якщо ви не знайдете правильне співвідношення між оптимізмом і реалізмом — а мені це іноді не вдавалось, як я не намагався, — ви можете приректи пацієнта на існування у безнадійному відчаї всю решту його життя, або ж вас звинуватять у нечесності і некомпетентності, коли пухлина стане злоякісною і пацієнт зрозуміє, що він помирає. Девід, навпаки, одразу дав мені знати, що він хоче знати всю правду, якою б похмурою і невизначеною вона не була…

… Так склалось, що я познайомився з ним та його дружиною. Ближче, ніж з іншими пацієнтами, і мене приголомшило те, як вони боролися з хворобою, як їм вдавалось бути практичними і завзятими в лікуванні…

… «Врешті-решт, якщо б я помирав, — казав внутрішній голос, — чи хотів би я, щоб хірург, якому я вірив так багато років, приїхав до мене?.. Але ж я дійсно не хочу казати йому, що настав час помирати…»

… Я поглянув на знімки на комп'ютері. Було видно, що пухлина стала злоякісною і проросла глибоко в мозок. Те, що вона була в правій частині мозку,… означало, що його інтелект та здатність розуміти збереглися.

— Ну, я міг би оперувати, — сказав я, — але ми не набагато подовжимо йому життя… максимум — кілька місяців. Подовжимо вмирання, не життя. Змарнуємо час, який йому залишився, на фальшиву надію, та ще і наразимо на ризик. Девід завжди вимагав від мене лише правди…

… Стояти над своїм пацієнтом, який помирає, так само нестерпно, як іти довгими лікарняними коридорами. Ми дивились один одному в очі якийсь час.

— Я міг би знову оперувати, — сказав я повільно, видушуючи слова, — але це дасть тобі один місяць, максимум два. Я інколи оперував людей у твоїй ситуації… І потім, зазвичай, про це шкодував.

Девід почав відповідати, говорячи рівно й поволі.

— Я зрозумів, що справи погані. Було декілька речей, які я мав

вирішити, але я… вже… все залагодив.

З віком я збагнув, що, коли ти маєш повідомити те, що називається «погані новини», краще не бути багатослівним…

… — Для мене було честю лікувати тебе, — сказав я і підвівся, щоб піти. — Це трохи недоречно, але все, що я хочу тобі сказати, це побажати удачі, — додав, не знайшовши сили попрощатись, хоча ми обидва знали, що це наша остання зустріч.

Його дружина підійшла до мене, в її очах стояли сльози. Я на декілька секунд міцно обняв її і вийшов з палати…

… Чи буде в мене стільки відваги та гідності, коли настане мій час, — спитав я в себе, ступаючи на холодний чорний асфальт автомобільної стоянки…

… Розчавлений вагою сплутаних почуттів, я поїхав… Я кричав і плакав, і безглуздо лупив кулаками об кермо. Мені було соромно не за те, що я не міг врятувати йому життя — його лікування було найкращим з можливих, — а за втрату професійної відстороненості і за дріб'язковість переживань, порівняно з його стійкістю та стражданнями його сім'ї, безсилим свідком яких я тільки й міг бути.

УКРАЇНА: ЦІКАВО ЗНАТИ

Оксана Борисова

Величний зміст маленького яйця

Вже не одне століття невід'ємним атрибутом Великодня є розфарбоване яйце. Воно несе в собі таємничий зміст, передає історію різних поколінь й традиції предків. З давніх часів яйце, так само як і дерево, вважалося символом зародження життя, продовження роду та пробудження природи.

Напевно, кожен з нас хоч раз намагався розписати яйце. Комусь розповідали та показували технологію вдома, комусь на шкільних уроках трудового навчання чи образотворчого мистецтва. Так чи інакше, та цей процес дуже захоплюючий!

Нанесення малюнків чи орнаменту на яйце є цілим ритуалом. Для того, щоб створити писанку потрібно спочатку підготувати яйця (це можуть бути курячі, гусячі або качині), а потім видути білок з жовтком, зробивши один або два отвори. При цьому цілісність яєчної шкаралупи не має бути порушено. Перед процесом розфарбовування необхідно підготувати робоче місце та матеріали, старанно вимити руки, а ще читати молитву з думкою про того, кому призначається писанка. І тільки після цього прийматися до роботи. Символи, які наноситимуться на писанку, обираються дуже ретельно, виходячи з того, яке саме повідомлення автор хоче передати. Кожен символ має своє значення.

Ось деякі:

безконечник або ***кривулька*** – символ води;

виноградна лоза – символ роду та духовного відродження;

дерево життя – символізує Всесвіт;

квітка – символ, пов'язаний з дітками. (Якщо жінка довго не могла завагітніти, їй радили малювати на писанці квіти й дарувати дітям);

півень – символ світанку;

птах – символ людської душі;

спіраль, завиток – символізують зародження життя та життєву силу;

хрест – перетин двох ліній: вертикальної (вічність) та горизонтальної (час), а також символ буття та небуття, початку та кінця.

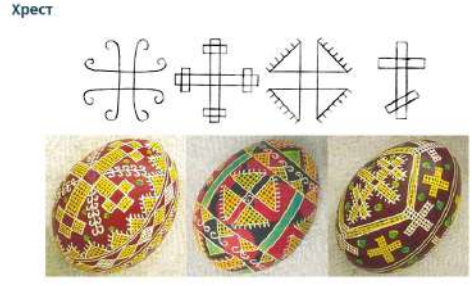

Фарба, як і символи для писанок, обирається не просто так, адже кожен колір має свої значення, наприклад:

білий – означає чистоту;

блакитний – уособлював небо, повітря та воду;

бронзовий – колір Землі-матері та її щедрості;

жовтий – колір сонця, тепла, місяця та зірок;

зелений – колір весни, нового життя та надії;

червоний – колір радості та любові;

чорний – колір чогось таємного та незвіданого.

Кожна писанка є унікальним витвором, бо немає двох схожих між собою.

Існує чотири основні види розфарбовування яєць, і кожен має свої особливості під час виготовлення:

Крашанки є одним із найпростіших способів розфарбовування яєць. Для цього частіше використовували лушпиння цибулі (деякі господині використовують цей спосіб і до нині). Ще природними барвниками були відвари з кори дерева та трав. На сьогодні в магазинах пропонують величезний спектр штучних барвників, але з ними процес фарбування вже буде не таким цікавим, як раніше.

Крашанки

Крапанки

Крапанки також вважають найпростішим видом розфарбовування. Запалену свічку тримають нахиленою над яйцем, накрапують воском цяточки. Коли віск застиг, занурюють яйце у фарбу. Після повного висихання фарби, яйце нагрівають та обтирають. На пофарбованому яйці залишаються світлі крапинки. Ще використовують техніку «мальованки» — коли на яйце різнокольорові крапинки наносять пензлем.

Дряпанку теж можна вважати одним із нескладних способів фарбування. Для цього потрібно взяти яйце з темною шкаралупою та занурити у темну фарбу. Далі, коли фарба висохне, нанести простим олівцем орнамент і гострим предметом (це може бути цвях, голка чи шило) його продряпати.

Дряпанки

А ось вже ***писанка*** — це найскладніший варіант виготовлення різнокольорових яєць, бо потребує неабиякого терпіння, майстерності й часу. На сирому яйці простим олівцем наносять основні малюнки чи орнаменти. Далі писачком (*інструмент для нанесення розтопленого на вогні воску або парафіну*) на ці лінії наносять гарячий бджолиний віск і одразу занурюють у холодну розведену фарбу, починаючи з найсвітлішої. Обтирають, знову наносять віск та занурюють в іншу фарбу. В кінці процесу віск розтоплюють та ретельно обтирають. За бажанням орнаменти можна залишити білими або розмалювати іншими кольорами. Після всього яйця варять і на Великдень обмінюються писанками.

Кожна родина має свої великодні традиції, але спільним для всіх є випечені пухкі пасочки, писанки та великодній кошик. Великдень — це найсвітліше свято в році, символ нового життя, торжество добра над злом.

Усіх читачів вітаємо з Христовим Воскресінням та бажаємо затишку та миру в домівках, любові та злагоди, радості та добра!

Використані джерела:

http://www.myshared.ru/slide/1166507/

http://lviv1256.com/history/pro-scho-rozpovist-ukrajinska-pysanka-scho-oznachayut-znaky-ta-symvoly-na-pysankah/

https://siniykit.kiev.ua/pasxalnaya-rospis-yaic-krashanki-krapanki-dryapanki-cveta-i-simvoly/

http://vsviti.com.ua/ukraine/82343 (зображення)

Натхнення

Регіна Вороніна

Оновлення домашнього декору

У період карантину ми не відпочиваємо, звісно ні! Мені, як і більшості людей, необхідно було змінити звичний життєвий устрій. Робота у дистанційному режимі передбачає більш невимушений робочий графік, а це дозволяє реалізувати деякі творчі ідеї!

Мініатюри з фетру стали моїм новим захопленням: під час їх виготовлення я поєдную вже опановані техніки рукоділля — шиття та вишивку бісером. Кожна фігурка тваринки — індивідуальна та неповторна. Дивовижні миті часу тільки для себе — і прекрасне доповнення до поличок з сувенірами або книжками готово!

Фотопогляд

Ирина Камлык

Весна на Шатиловке

Весна в этом году ворвалась в наш город стремительно ещё в марте. А в апреле зацвели все деревья практически одновременно, каждый раз по-новому радуя и удивляя нас своей первозданной красотой. Гуляя по Шатиловке и наблюдая пышное цветение садов, мне удалось запечатлеть в кадре мгновения текущей жизни.

Мій рідний край

Віта Войтюк

Загадкове місце України – заказник «Кам'яне село»

Минулого літа мені пощастило побувати в дуже незвичайному і загадковому місці, що знаходиться в Олевському районі на Житомирщині. Геологічний заказник «Кам'яне село» розташувався на 15 гектарах посеред лісу — це неймовірне чудо створене самою природою. Місце вражає своїми кам'яними брилами різних форм та розмірів, що нагадують будинки з вулицями, звідки й походить назва. А чому загадкове? Тому що існує декілька таємничих легенд, як воно з'явилося.

Одна з легенд свідчить, що в давні часи в лісі існувало село, місцевість була багатою на гриби, ягоди, звірів, але люди були жорстокі та жадібні. В ті часи Бог наглядав за людьми і одного разу завітав до села у вигляді жебрака. Підійшовши до одної хатини, попрохав дати води і хліба, але йому відмовили, в іншій хаті — прогнали і погрожували побити, в третій — через відкрите вікно кинули шматок черствого хліба. Бог взяв хліб, спробував відкусити, але той був твердим ніби камінь, і у відчаї Бог перетворив село в каміння.

Інша легенда не менш загадкова, в ній розповідається про битву Ісуса з темними силами. Після битви нечисті сили були вигнані до пекла, а Ісус, піднімаючись на небо, зробив крок по камінню, де й залишився його відбиток (головною особливістю «Кам'яного села» є камені з відбитком ступні — їх ще називають «Божі Камені» чи «слідовики»). На верх каменю можна піднятися дерев'яними сходами та побачити відбиток людської ноги. Люди вірять: якщо піднятися на камінь з чистими помислами і босоніж стати на слід Бога, то позбудешся невдач та вилікуєшся від хвороб. Також в ступні люди залишають монетки, як підношення.

Ще одна легенда розповідає про «Чортів млин». Місцеві розповідають, що в тому місці чорти будували млин, та однієї ночі так

були заклопотані роботою, що їх застав світанок. Втікаючи під спів півнів, й позалишали свої жорна.

Це все лише легенди, а існує декілька офіційних версій появи заказника. В одній з них говориться, що всі камені приніс туди льодовик, а форму їм надала природа, відточуючи їх протягом багатьох років. За іншою, теж офіційною версією, валуни є залишками гір, що утворювалися після руху льодовика.

Це місце дійсно загадкове та цікаве, воно приваблює туристів з усіх куточків світу. Знаходячись в лісі, посеред величезних граніт-них каменів, в абсолютній тиші замислюєшся про велич природи та набираєшся сил та енергії — це дійсно магія природи! Напевне тому це місце вважають одним з чудес України.

«ЛИШ ПАМ’ЯТЬ, ЛИШ ПАМ’ЯТЬ УСЕ ПАМ’ЯТАЄ»

«...Лише зібрання книг, бібліотека є єдиною надією і не знищуваною пам’яттю людського роду»
А. Шопенгауер

26 квітня минула 34-та річниця від дня катастрофи на Чорнобильській АЕС. Понад 600 тисяч осіб було мобілізовано на ліквідацію її наслідків: вчені, пожежники, лікарі, військовослужбовці, робітники. В ці суворі і напружені дні в особливій зоні побувало чимало письменників і журналістів. У своїх статтях та нарисах вони розповіли світу про все, що наробила трагедія та про тих, хто першим прийняв страшний удар на себе. По слідах подій з’являються художні твори — вірші та поеми, пізніше — оповідання та повісті. Насичені емоціями, почуттями тривоги і скорботи; в них відчувається не повне розуміння того, що сталось, але абсолютна впевненість — прийшла непередбачена біда.

Тема Чорнобильської трагедії знайшла широке відображення у творах українських поетів: М. Луків («Дощ у зоні Чорнобиля», «Діти Чорнобиля», «Зона», «Біль і пам’ять»), Л. Костенко («Стоять озера в пригорщах долин», «Коли ганяли голку патефони», «Цей дощ — як душ», «На березі Прип’яті спить сатана,...»), Б. Олійник («Крик Чорнобиля»,) та ін. До цієї теми звертались і зарубіжні поети. Із Великої Британії — М. Петруччі («Чоловік, похований Чорнобилем», «Солдат») та ін.

Проблему Чорнобиля в українській прозі вперше було висвітлено лікарем-епідеміологом Ю. Щербаком. Регулярні відвідування ЧАЕС, зустрічі зі свідками та учасниками подій, емоційне спілкування з ними спонукали автора глибоко осмислити те, що сталося. Так і побачила світ документальна повість «Чернобыль» (1988 р.). По її слідах виходить книга «Чернобыль. Дни испытаний: Книга свидетельств...» — збірник документальних, публіцистичних та художніх творів, містить також інтерв’ю з відомими на той час вченими, детальну хроніку подій.

Відома українська письменниця Любов Сирота свій роман «Припятский синдром» присвятила усім тим, чиєї долі торкнулася зловісна тінь Чорнобильської катастрофи. На той час авторка мешкала в Прип’яті і стала свідком страшних подій. Вона відверто розповіла про поведінку людей в перші дні катастрофи, про якість рятувальних заходів, про ставлення до потерпілих від опромінення і, звичайно, про його тяжкі, а в деяких випадках незворотні наслідки.

У 2016 році українською мовою вийшов художньо-документальний роман всесвітньовідомої білоруської письменниці, Нобелівської лауреатки С. Алексієвич «Чорнобильська молитва: хроніка майбутнього». Автор розглядає проблему у контексті з руйнівними процесами останнього десятиріччя радянської доби.

Книга як хранителька пам’яті людської не дасть нам забути про чорнобильське лихо, і наша задача — зберегти й донести до людей це джерело універсальних знань.

Валентина Серпухова

ЗАПРОШУЄМО ОЗНАЙОМИТИСЬ З ВИСТАВКАМИ:

Віртуальні виставки:

«Їх подвигу не стихне слава»

(до Дня пам'яті та примирення

і 75-ї річниці перемоги над нацизмом

у Другій світовій війні 1939-1945 років) – **з 8 травня**

«Така далека і близька, незвідана і звична…»

(до Дня Європи) – **з 16 травня**

З цими та іншими віртуальними виставками пропонуємо ознайомитися на сайті НБ ХНМУ

http://libr.knmu.edu.ua/

Вітаємо співробітників Наукової бібліотеки з ювілеєм та днем народження у квітні!

Іваненко Сергія!

Борзенкову Вікторію!
Бранцевич Наталю!
Вінокурову Яніну!
Гаєву Наталю!
Журавель Аллу!

Контакти:
м. Харків,
пр. Науки, 4
тел. (057)7077209
моб. (097)9937709
e-mail: biblio-t@ukr.net

Редакційна колегія:
Киричок І.В. (головний редактор)
Русанова О.А. (відповідальний редактор)
Кустова К.М.
Гаєва Н.Д.
Вороніна Р.В.